

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ТЪРЖЕСТВЕНО ЮБИЛЕЙНО ЗАСЕДАНИЕ

НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ, НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ, ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ, МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ, УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БЪЛГАРСКИЯ ЗЕМЕДЕЛСКИ НАРОДЕН СЪЮЗ, НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ НА ОТЕЧЕСТВЕННИЯ ФРОНТ, ЦЕНТРАЛНИЯ СЪВЕТ НА БЪЛГАРСКИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНИ СЪЮЗИ, ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА ДИМИТРОВСКИЯ КОМУНИСТИЧЕСКИ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ, ОБЩОНАРОДНИЯ КОМИТЕТ ЗА БЪЛГАРО-СЪВЕТСКА ДРУЖБА, СОФИЙСКИЯ ГРАДСКИ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ И СОФИЙСКИЯ ГРАДСКИ НАРОДЕН СЪВЕТ ПО СЛУЧАЙ
100-ГОДИШНИНАТА ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО
НА БЪЛГАРИЯ

11 19625

55610/78

БИБЛИОТЕКА
на Народното събрание и
Държавния съвет на НРБ

2 март 1978 г. — зала „Универсиада“

В 16 часа, посрещнати от присъстващите в залата, станали прави, с бурни, продължителни аплодисменти и възгласи „БКП—БКП!“ в президиума заемат места първият секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет д-р. Тодор Живков, членовете и кандидат-членовете на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия, секретарите и членовете на Секретариата на Централния комитет на Българската комунистическа партия, заместник-председателите на Държавния съвет, заместник-председателите на Министерския съвет, членове на Държавния съвет и на правителството, членове на Постоянното присъствие на Българския земеделски народен съюз, заместник-председатели на Народното събрание, ръководители на обществено-политически и масови организации, изтъкнати дейци на науката и културата, видни хора на труда, ръководителите на чуждестранните делегации. Прозвучава националният химн на Народна република България.

Председател Станко Тодоров:

Скъпи другарки и другари,

Уважаеми гости,

Гражданки и граждани на Народна република България,

В този тържествен час всеки български гражданин тук, в залата, и навсякъде в родината, всеки наш сънародник, където и да се намира по света, тръпне от светла радост. Ние чествуваме 100-годишнината от оня исторически 3 март 1878 година, когато България отново изправи снага и закричи волю сред свободните народи.

Различни бяха съдбините на поколенията след Освобождението. На нас съдбата отреди да оглеждаме изминатия път от висотите на социалистическа България.

Нека сведем глави пред подвига на загиналите герои! Нека им въздадем нашата вечна благодарност!

Българският народ, обединен около Комунистическата партия и нейния Централен комитет начело с другаря Тодор

Живков, строи социалистическия обществен строй, с достойнство и уверено върви към своето комунистическо бъдеще.

Радостта и възбуждащите чувства винаги са по-силни, когато се споделят с верни приятели. Ние сме дълбоко благодарни, че сред нас е съветската делегация начело с другаря Василий Василиевич Кузнецов — кандидат-член на Политбюро на ЦК на КПСС и първи заместник-председател на Президиума на Върховния съвет на СССР. *(Бурни, продължителни ръкопляскания. Възгласи „КПСС—КПСС!“. Всички стават прави)*

Тук е делегацията на Социалистическа република Румъния, водена от др. Маня Мънеску — член на Постоянното бюро на Политическия изпълнителен комитет на Централния комитет на Румънската комунистическа партия и първи министър на правителството на Социалистическа република Румъния. *(Бурни, продължителни ръкопляскания. Възгласи „Вечна дружба!“. Всички стават прави)*

Правителствена делегация на Финландия, възглавявана от г-н Мартти Саломиес — посланик при Министерството на външните работи. *(Продължителни ръкопляскания. Всички стават прави)*

Нека най-сърдечно поздравим скъпите гости и в тяхно лице да изкажем благодарността на Народна република България за проявеното внимание към нас. *(Продължителни ръкопляскания)*

Откривам тържественото юбилейно заседание на Централния комитет на Българската комунистическа партия, Народното събрание, Държавния съвет и Министерския съвет, Управителния съвет на Българския земеделски народен съюз, Националния съвет на Отечествения фронт, Централния съвет на профсъюзите, Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз, Общонародния комитет за българо-съветска дружба, Градския комитет на партията, Столичния народен съвет и други представители на обществеността, посветено на 100-годишнината от освобождението на България от османско иго.

Давам думата за доклад на първия секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет на Народна република България другаря Тодор Живков.

Тодор Живков: *(Присъстващите в залата, станали прави, посрещат с бурни, продължителни ръкопляскания др. Живков.)*

Уважаеми другарки и другари,
Драги наши гости,
Скъпи съотечественици,

Днес ние се събрахме на това тържествено заседание със сърца, изпълнени с дълбока благодарност и синовна гордост. Навършиха се сто години от оня паметен 3 март 1978 г., когато подписаният в Сан Стефано мирен договор увенча Освободителната руско-турска война и възвести възкръсването на българската държава из небитието на петвековното чуждо иго. Измина един век, откакто българският народ зае отново своето място сред свободните народи и хвърли сили в труд и борба за преодоляване на вековната изостаналост. През този бурен век, изпълнен с превратности, с национални извисявания и национални катастрофи, с революционни победи и контрареволуционни вакханалии, нашият народ измина стремителния път от националното освобождение до победата на социалистическата революция и излезе в първите редици на човешкия прогрес. *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Другарки и другари,

Падането на България под османско иго в края на XIV век прекъсна и върна назад нейното естествено историческо развитие. Робството унищожи високата за онова време материална и духовна култура на българската държава. То постави под заплаха самото ни съществуване като народ. В продължение на 500 години нашият народ беше подложен на национално потисничество и насилническа асимилация, на жестока експлоатация и духовен гнет, на физическо унищожение.

Заставен да живее в условия, при които — по думите на Христо Ботев — „и камъкът би се стопил“, българският народ не преклони глава. Историята на робството не е само история на страданията на роба. Тя е и история на нестихващи епични борби, които поробенният води против поробителя в защита на своя живот и имот, на своята народност и вяра, на своята самобитна култура. В пламъците на всекидневното отстояване на своите потъпкани права нашият народ формира и разви у себе си добродетелите на пламенното родолюбие и свободолюбие, на мъжеството и готовността за саможертва, на демократизма и неутолимия стремеж към просвета и социален прогрес. Тези негови добродетели изиграха огромна роля за създаването и укрепването на българската нация, за формирането на нови обществени сили, носители и изразители на прогресивните тенденции.

Историята на петвековното робство всъщност е история на петвековните борби за свобода. В недрата на поробенния народ се раждат смели народни защитници и отмъстителни войводи на чети и вождове на бунтове и въстания. Напуснал тихата килия на Хилендарския манастир, по пътищата и пътеките на България развява расо отец Паисий, възкресителят на старата българска слава, първият народен буди-

тел. Изправя метежен ръст Раковски, оня „мечтател безумен, образ невъзможен“, за когото Вазов казваше:

„Историята има да се позамисли
към кой лик безсмъртен тебе да причисли.“

Българското възраждане издигна блестяща плеяда от великани на мисълта и делото, сред които сияят имената на Раковски и Каравелов, на Левски и Ботев — великите идеолози и ръководители на нашето националноосвободително движение.

Няма българин, който да не изтръпне от възторг и гордост, когато произнася името на Васил Левски — създателя на Вътрешната революционна организация, самобитния български революционер, в чинто идеи и дела живее неукротимият общочовешки стремеж към свобода и социално равенство. Левски ни завеща идеала за „свята и чиста република“. Неговата безсмъртна фраза „Ако спечеля, печеля за цял народ — ако изгубя, губя само мене си“, определи живота на поколения български революционери, придаде неповторим нравствен смисъл и дълбоко народностно съдържание на подвига на борците против капитализма и фашизма.

Малко са стихотворенията, които ни остави побратимът и съратникът на Левски — гениалният поет и революционер Христо Ботев. Но кой българин не знае, че „тоз, който падне в бой за свобода, той не умира“? (*Бурни, продължителни ръкопляскания*) Кой участник в борбата против фашизма и капитализма не е повтарял всеотдайните жертвени слова:

„Подкрепи и мен ръката,
та кога въстане робът
в редовете на борбата
да си найда и аз гробът!“

Чрез Христо Ботев — автора на „Символ верую на българската комуна“, българското националноосвободително движение протегна десница към наследниците и продължителите на великото народно дело — българските революционни марксисти, българските комунисти.

За идеолозите и дейците на нашата националноосвободителна революция е характерно пълното отсъствие на национална ограниченост. Те се бореа не само за нашето освобождение, но и в защита на правата и свободите на всички потиснати и експлоатирани. Те ратуваха за единодействие и с трудовото турско население в борбата против султанския феодален деспотизъм, за изграждане на такава държава, в която всеки човек, без разлика на етническа принадлежност и вероизповедание, ще бъде пълноправен гражданин. Техният демократизъм и интернационализъм, чувството им за равноправие и солидарност с другите балкански на-

роди бяха дълбоки и непоклатими. Те не само се стремяха към единодействие с тях, не само бяха солидарни с тяхната освободителна борба, но и активно участваха в нея с оръжие в ръка. Хиляди българи се сражават на страната на сръбските въстаници, бият се в революционната армия на Тудор Владимиреску и Александър Ипсиланти. В Гърция българите са повече от доброволците от цял свят, взети заедно. Те са с Гарибалди в Крит и в Италия.

В ония мрачни времена, в условията на най-жестоко политическо и духовно потисничество, българските революционери съумяха да се издигнат на такива висоти в своето мислене и действие, че ние не само безкрайно се гордеем с тях, но имаме всички основания да заявим: интернационализмът на нашите възрожденци е оная благодатна почва, на която щедро избуяват семената на пролетарския интернационализъм, посети от Димитър Благоев. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

През мрачните столетия на робството се зароди и любовта на нашия народ към Русия, вярата му, че „Дядо Иван“ ще го избави от неволята. Братя по род, по език и по вяра с руския народ, българите виждаха в Русия свой естествен съюзник и закрилник, разчитаха на нейната могъща подкрепа. Тази надежда се подхранваше и засилваше от огромната реална помощ, която Русия оказа за освобождението на гърци, сърби, румънци и черногорци.

През април 1876 г. камбаните на нашите черкви възвестиха на света волята на българския народ: „Свобода или смърт!“. Априлското въстание — най-високият връх на българската националнодемократична революция — наложи българския въпрос като най-важен в близоизточната политика на великите държави. Именно Априлското въстание в крайна сметка доведе до обявяването на Освободителната руско-турска война през април 1877 г.

Всъщност войната за освобождението на България започва с въстанието през април 1876 г. И това ръководителите на въстанието са съзнавали много добре. Летописецът е запазил за потомците думите на легендарния Бенковски: „Целта е постигната, в сърцето на тирана е отворена тежка, люта рана, която никога няма да заздравее. Сега нека Русия заповяда.“

Априлското въстание предизвика широко международно движение за оказване помощ на българите в това трагично за тях време. В защита на изтерзания български народ се вдигат писатели като Толстой, Тургенев, Достоевски, Виктор Юго, учени като Менделеев, Сеченов, Пирогов, Дарвин, художници като Крамской и Верещчагин, бележитият революционер Джузепе Гарибалди, журналистът Макгахан, дипломати и историци, световната прогресивна общественост.

Но най-силно и спонтанно е движението сред руския народ. Необятната страна е обхваната, по думите на съвременника, известния български учен Марин Дринов, от „едно чудно движение, едно от ония движения, които са обхващали целия руски народ само в най-великите моменти от неговия исторически живот.“

След като са изчерпани всички мирни средства за решаване на българския въпрос, на 24 април 1877 г. Русия обявява война на султанска Турция. На 27 юни 1877 г. русите минават Дунава при Свищов. Падат и първите герои за свободата на България.

Започва величествената освободителна епопея.

По цялата българска земя освободителните руски войски показваха високи бойни качества и изключителен героизъм в една тежка война със силен противник.

Ходът на войната и умело проведените бойни операции убедително демонстрират високото равнище на руското военно изкуство. Епичните боеве при Свищов и Стара Загора, при Шипка и Плевен, безпримерното по дръзността си зимно преминаване на Балкана и освобождението на София, блестящите победи при Шейново и на редица други места остават завинаги в нашата история като непомръкващи символи на оригиналната и талантлива руска военна мисъл, на високия боен дух на освободителните войски, на готовността им да пролеят кръвта си за свободата на поробенния братски български народ. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

В планирането и провеждането на военните действия проявяват ярък си пълководчески талант много руски военачалници, като генералите Драгомиров, Скобелев, Гурко, Тотлебен, Столетов, Радецки. От всички краища на необятната руска държава към Балканите се стичат полкове и дивизии, в които — наред със синовете на руския народ, воюват украинци, белоруси и поляци, прибалтийци и грузинци, осетинци и татари, дагестанци и финландци. По думите на народника-демократ писателя Всеволод Гаршин обикновените хора — селяни, работници, интелигенти, облекли войнишките шинели, отивали на бой не по призива на царя, а по властния зов на своята съвест, в името на свободата. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*) Нетленни в паметта на народа ни са подвизите на подполковник Калитин, на майор Горталов, на тръбача Гордий Ткачов и на безброй още витези, възкресили и многократно умножили славата на суворовските, кутузовските и румянцевските „чудо-богатири“.

Българската земя е осеяна с паметници на руските воини, дали живота си за нашата свобода. Нови паметници бяха издигнати и в навечерието на стогодишния юбилей. Но най-големият, най-неподвластният на времето паметник е издиг-

нат в българската душа. Безсмъртна, неувяхваща и непо-
мръкваща е народната любов и признателност към Русия,
защото споменът за срещата с нейните синове е спомен за
срещата със зората на свободата след петвековната нощ на
робството. (*Продължителни ръкопляскания*) И тази свята
признателност и любов българският народ ще предава от
поколение на поколение и от век на век. (*Бурни, продължи-
телни ръкопляскания*)

Българският народ посреща с хляб и сол и с празничен
ехтеж на черковните камбани освободителните руски войски.
Но и в тези дни, когато още димят пепелищата на жестоко
потушеното Априлско въстание, нашият народ не е само бла-
годарен посрещач на своите освободители, не е зрител на
кървавата битка за освобождението на България.

Преди всичко много българи се сражават в състава на
руската и на румънската армия. Навсякъде населението
оказва всестранио съдействие и подкрепа на настъпващите
войски. Българите участвуват масово в разузнавателната
дейност срещу турската армия. Те набавят храни и фураж,
грижат се за болните и ранените. Те са преводачи в руските
щабове и части, разчистват пътища и проходи, превеждат ос-
вободителите през Балкана. В редица райони на страната се
надига масово народно движение за установяване на българ-
ска власт. Настават дни на поход и на четническото дви-
жение. Някои чети наброяват 500 и повече души.

Водени от стари, отдавна станали легендарни войводи и
от нови безстрашни борци, чиито имена за първи път се по-
насят над страната, четите бранят населението, сражават се
с части на редовната армия, охраняват пътища и проходи,
громят и дезорганизируют тила на врага, взаимодействуват с
настъпващите руски войски. (*Бурни, продължителни ръко-
пляскания*)

Неоценим принос във въоръжените действия по време на
Освободителната война има Българското опълчение.

На 24 април 1877 г., в деня, когато Русия обявява война
на Турция, Българският централен революционен комитет в
Букурещ отправя пламенен призив към българите да се вдиг-
нат на всенародна война за свобода и независимост на оте-
чеството. От четирите краища на света хиляди българи се
стичат под знамето на Българското опълчение, което бър-
зо се превръща в боеспособна военна единица.

Ражда се първата бойна част на възкръсващата из роб-
ските столетия българска държава. В боевете при Стара За-
гора, в безсмъртната епопея на Шипка българските опълчен-
ци се изправят пред света в целия си юнашки ръст, равни по
твърдост, героизъм, саможертва на своите братя и учители —
руските богатири. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Във войната против османска Турция доблестно се сражават на своите участъци от фронта и въоръжените сили на Сърбия и на Черна гора.

Важен принос за победата дава румънската войска. Десетки хиляди румънски бойци участвуват в обсадата и превземането на Плевен, в освобождаването на част от Северна **България**.

Днес, в дните на столетния юбилей, българският народ с благодарност си спомня за ония години, когато преминаването през Дунава означава спасение за преследваните български патриоти; когато градовете и селата на Румъния дават подслон и подкрепа на нашата революционна емиграция; когато от румънския бряг за поробена България се отправят организирани и въоръжени на румънска земя наши чети. За всичко това и за братските могили при Гривица днес ние отново изказваме на румънския народ нашата искрена признателност! (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Руско-турската война от 1877—1878 г. е едно от най-значителните събития във втората половина на XIX век. Както писа Маркс, източната криза в края на 70-те години на XIX век стана „нов повратен пункт в историята на Европа“. Победата на Русия сложи край на най-страшното и трагично изпитание за българския народ през неговото тринадесетвековно съществуване. Наред с възстановяването на независима България, тя оказа огромно влияние върху съдбата и на другите балкански народи. Румъния, Сърбия и Черна гора получиха пълна национална независимост, а Босна и Херцеговина — автономия. Войната подкопа устоите на феодално-деспотичния строй в Османската империя, създаде предпоставки за укрепването на антифеодалните сили в нея, които по-късно осъществиха прогресивните реформи в турската държава.

Съвместно пролятата кръв спон дружбата между балканските народи. Много бури бушуваха на Балканите. Не случайно нашият полуостров беше наречен „барутен погреб“. Въпреки това обаче у балканските народи остана жив споменът за общите борби за свобода, чувството на солидарност в борбата за по-добър живот, стремежът към добросъседство. Ние смятаме за свой патриотичен и интернационален дълг да пазим и да предаваме на идните поколения този спомен, това чувство, този стремеж. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Честнувайки стогодишнината от 3 март 1878 г., българският народ отново високо и тържествено изразява своята непреклонна воля да живее в мир, добросъседство и сътрудничество със своите съседи, народите на Румъния, Югославия, Албания, Гърция и Турция. (*Продължителни ръкопляскания*)

На този ден ние искаме по-специално да изразим добрите чувства на нашия народ към турския народ. Ние сме убедени, че добросъседските отношения и сътрудничеството между Народна република България и Република Турция са в интерес на нашите два народа, в интерес на мира и сигурността на Балканите и в света. (*Продължителни ръкопляскания*)

Другарки и другари,

Разкъсала веригите на чуждото робство, Руско-турската война от 1877—1878 г. заедно с това изигра ролята на буржоазно-демократическа революция в България. „Освобождението — писа Димитър Благоев — извърши пълен социален поврат в освободените части на България.“ То предизвика дълбок аграрен преврат, премахна феодалните отношения, създаде условия за развитие на страната по капиталистически път, за формиране на работническа класа — бъдещия гробокопач на капитализма.

След Освобождението буржоазията, която заграби в ръцете си властта и съдбините на страната, подложи на нови страдания и изпитания нашия народ. Единствената обществено-политическа сила, която можеше да вдигне знамето на Левски и Ботев и да продължи борбата, беше младата зараждаща се работническа класа. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

И четиринадесет години след започването на боевете на връх Шипка, на друг един свещен старопланински връх — Бузлуджа, Димитър Благоев и неговите съратници поставиха основите на революционната марксистка партия на младата българска работническа класа. (*Ръкопляскания*) Започна новата историческа битка — битката на труда против капитала. От оня августовски ден на 1891 г. Шипка и Бузлуджа са и завинаги ще бъдат неразделният символ на приемствеността в епичните борби на народа ни за свобода и щастие. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

В огъня на националноосвободителните борби израснаха Левски и Ботев. Епохата на борбата против капитализма роди Димитър Благоев и Георги Димитров. Благоев създаде партията, която свързва идеалите и недовършеното дело на българските революционери от националноосвободителната епоха с благородната историческа мисия на работническата класа — да осъществи комунистическия идеал в България. (*Продължителни ръкопляскания*) Георги Димитров свързва партията с идеите на Ленин и изведе нейната борба до победата на социалистическата революция в нашата страна. Той изигра огромна роля не само у нас, но и в световен мащаб за разобличаване на фашизма и за сплотяване на народните маси против империализма и войната. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Под ръководството на Димитър Благоев и Георги Димитров Българската комунистическа партия преведе трудовия български народ по трудния, но славен път от 2 август 1891 г. до 9 септември 1944 г. През всички тези героични години българските комунисти, българските патриоти носеха в сърцата си образите на дейците на националното възраждане. Геронте на националноосвободителното движение бяха с нас и в заключителния етап на борбата против капитализма. През 1941 — 1944 г. техните имена гърмяха над страната ни, защото бяха имена на партизанските чети, отряди, бригади, в които се сражавахме ние, техните внуци. *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

И във всички наши битки редом с нас вървяха и ни вдъхновяваха синовете и внуците на руските солдати — работническите и селските маси на революционна Русия, бойците от железните редове на славната Болшевишка партия, строителите на първата в света социалистическа държава, воините на победоносната Червена армия. *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Историческата победа на 9 септември 1944 г. беше велико тържество на десетилетните битки на народа за свобода и социален прогрес.

Сбъдна се мечтата на възрожденците за чиста и свята република. Народна република България е социалистическа страна, в която единствен господар е свободният и пълноправен народ. Ликвидирана е всякаква експлоатация на човек от човека. Всички хора, без разлика на етническа принадлежност и религия, са равноправни граждани, единни и сплотени строители на социализма в своята родина България. *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Сбъдна се мечтата на възрожденците за българска държава, свързана в братски съюз с руската държава. Днес българо-съветската дружба е същностна черта на българския национален характер, сляла в едно братството по кръв с братството по идеи и борба. Ако нашите деди и прадеди можеха да видят каква дружба свързва днес България и Съветския съюз, те биха ни благословили от знайни и незнайни гробове, спокойни за бъдещето на своята обичана с такава чиста любов многострадална майка България! *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Сбъдна се мечтата на най-светлите умове на националноосвободителното движение за българска държава, която да води политика на солидарност с борците за свобода и независимост, за човешки правдини.

Сто години изминаха от Освобождението ни, но ние помним робството, ненавиждаме националното потисничество. И докато има народи, които водят борба за свобода и незави-

симост на отечеството си, българският народ ще бъде с тях, ще им оказва пълна политическа, дипломатическа, морална и материална подкрепа. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Тридесет и три години изминаха от 9 септември 1944 г., но ние помним диктатурата и експлоатацията на буржоазията и докато в света има потиснати трудови хора, българският народ ще бъде на тяхна страна, ще бъде верен на великия принцип на пролетарския интернационализъм. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

През последното десетилетие бяха постигнати съществени успехи в борбата за ликвидиране на „студената война“. Състои се и Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа с участието на Съединените американски щати и Канада.

Сега въпрос на въпросите на международната арена е политическото разведряване да бъде допълнено с военно разведряване. Българската комунистическа партия, българското правителство, нашият народ и занапред твърдо ще се противопоставят на враговете на мира и ще дават своя принос за превръщане на разведряването в необратим процес. Ние и занапред ще подкрепяме миролюбивата политика на великия Съветски съюз, многобройните мирни инициативи на съветското правителство и лично на генералния секретар на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз и председател на Президиума на Върховния съвет на Съветския съюз, последователния и неуморен борец за мир и сътрудничество, за социален прогрес другаря Леонид Илич Брежнев. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Уважаеми другарки и другари,

Драги съотечественици,

Правейки равностметка на изминалия един век от Освобождението на България, ние с основание и с право се гордеем с нашето време. Велик и всеотдаен в упоритите битки за победата на социалистическата революция, нашият народ показва своето величие и в социалистическото строителство. Единният фронт на работническата класа и трудовото селячество и съюзът между комунисти и сдружени земеделци станаха след 9 септември 1944 г. основа на всенародното движение и борба за изграждане на социализма.

Строителният подвиг на българския народ е равен на неговия революционен подвиг. Под ръководството на Българската комунистическа партия нашият народ преобрази и земята, и живота, и себе си. В тринадесетвековната история на България няма друго тридесетилетие, което да е равно на тези 30 години както по завоеванията, така и по грандиозните перспективи, които се разкриват пред родината и пред

бъдните български поколения. *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Ние казваме това, не за да си правим комплименти или да се самоуспокояваме. Ние знаем колко нерешени проблеми стоят пред нас, знаем, че има да преодоляваме трудности и недостатъци. Доказателство за това беше Юлският пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия през 1976 г. Доказателство за това е и предстоящата Национална партийна конференция. Но ние знаем, че вървим по верен път. *(Продължителни ръкопляскания)*

Ние изградихме мощна за мащабите на страната материална база. Достигнахме невиджани висоти в образованието и културата, в духовното израстване и развитие на широките народни маси.

Закармена с идеалите на възрожденците, растяща с идеите на комунизма, българската младеж достойно продължава делото на своите бащи. *(Ръкопляскания)* Ние сме въоръжени с Програмата на Българската комунистическа партия за изграждане на зряло социалистическо общество. На конгреси и конференции, на пленуми на Централния комитет и съвещания партията поставя и решава напълнените проблеми на развитието. Работническата класа, селскостопанските труженици, интелигенцията, кадрите във всички области на живота са убедени в правилността на генералната линия на партията и уверено и всеотдайно се борят за изпълнение на нейните планове и решения.

Някога гениалният Ботев заяви, че няма власт над оная глава, която е готова да се отдели от плещите в името на свободата. Поколения български революционери потвърдиха с живота си справедливостта на тези думи. Днес, в друго време, решавайки други исторически задачи, ние бихме могли да кажем: няма такива прегради, които да не може да преодолее, няма такива върхове, които да не може да превземе оня народ, който е готов неотклонно и самоотвержено да строи социализма, воден от изпитана марксистко-ленинска комунистическа партия, в братска дружба с народите на страните от социалистическата общност, в сътрудничество с всички прогресивни сили на света! *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Вечна признателност и слава на нашите прадеди, деди и бащи, които пренесоха в сърцата си през вековете на робството и през десетилетията на буржоазното господство неугасимата любов към свободата и осветиха пътя на България към април 1876 г. и към 9 септември 1944 г.! *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Вечна слава и вечна признателност на нашите освободители, на синовете на великия руски народ, на братушките,

на ония, които се завърнаха в родните си домове, и на ония, които не преминаха обратно през Дунава, а останаха навеки в братските могили на българска земя, в българското сърце! *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Вечна слава и вечна признателност на всички герои, синове на други народи, дали живота си за свободата и националната независимост на България! *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Слава на работническата класа, на селскостопанските труженици, на народната интелигенция, на всички мъже и жени, младежи и девойки, които влагат ум, талант, сърце в днешния ден и в утрешния разцвет на родината, вдъхновявани от великите комунистически идеали, ръководени от нашата родна Българска комунистическа партия! *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Да живее нашата мила родина — Народна република България, изграждаща развито социалистическо общество, устремена към комунизма! *(Бурни, дълго нестихващи ръкопляскания. Всички стават прави. Възторжени възгласи „БКП—БКП!“)*

Председател Станко Тодоров: Давам думата за приветствие на ръководителя на делегацията на Съветския съюз др. Василий Василиевич Кузнецов — кандидат-член на Политбюро на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз и първи заместник-председател на Президиума на Върховния съвет на Съветския съюз.

Василий Кузнецов *(Присъстващите в залата, станали прави, посрещат с бурни, продължителни ръкопляскания и възторжени възгласи „КПСС—БКП!“ др. Кузнецов):*

Скъпи другарю Живков,

Скъпи другари и приятели,

Позволете ми преди всичко да предам на Вас и на целия братски български народ горещия привет и сърдечните поздравии на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз, Президиума на Върховния съвет на Съветския съюз и Министерския съвет на СССР във връзка със забележителния празник — 100-годишнината от освобождението на България от османско робство. *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Особено приятно ми е да изпълня поръчението на генералния секретар на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР другаря Леонид Илич Брежнев, който помоли да поздравя гражданите на социалисти-

ческа България с тази голяма историческа дата, да предам неговите сърдечни поздрави и най-добри пожелания. *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Разрешете ми от сърце да Ви благодаря, другарю Живков, за добрите думи и топлите чувства по адрес на Комunistическата партия на Съветския съюз, на нашата страна, на целия съветски народ. Същите дълбоки чувства изпитват към вас, скъпи български братя и сестри, съветските хора, като отговарят на дружбата с дружба, на верността с верност. *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

За нас, пратениците на съветския народ, е голяма радост да бъдем с вас в тези вълнуващи дни, скъпи другари. Изминаха точно сто години от времето, когато беше премахнато чуждото робство, което продължи дълги пет века. Пред българския народ се разкри перспектива за прогресивно развитие. И ние, съветските хора, се гордеем с приноса за освобождението на България, който внесе Русия — нейните мъжествени воители, нейната прогресивна общественост, обикновените ѝ труженици, които от все сърце искаха да помогнат на братския български народ да постигне независимост, национално възраждане.

Свободата бе извоювана с висока цена. За нея дадоха живота си много хиляди руски войници и мъжествени български патриоти, които заедно, рамо до рамо, и в летен зной, и в зимен мраз се сражаваха срещу общия враг, шурмувайки, както се струваше на някои, непристъпни крепости, преодолявайки с боеве снежните хребети на Балкана. Тогава по полесраженията, в упорити, тежки схватки се роди свободата на България, с кръв бяха скрепени дружбата и бойният съюз на нашите народи. *(Продължителни ръкопляскания)* Вечни паметници на руско-българското братство, символи на нашето нерушимо единство станаха Плевен и Шипка, Стара Загора и другите места на героични сражения, които са еднакво скъпи за сърцето както на българския, така и на съветския човек. Ние добре знаем с какво уважение се отнасят в България към подвига на руския войник и съветските хора са дълбоко благодарни на българския народ за добрия спомен, за верността към дружбата. *(Продължителни ръкопляскания)*

Епопеята на освобождението на България се сля с борбата на другите балкански народи за свобода. Ние отдаваме дължимото на тяхното мъжество.

Победата на Великата октомврийска социалистическа революция, която откри ерата на освобождението на човечеството от всички форми на национално и социално подтисничество, даде мощен тласък за активизиране на прогресивните сили в България, за развитие на движението за разширява-

не отношенията с родината на Ленин — Съветския съюз. Начело на това движение застанаха българските комунисти.

Символ на антифашистката борба на народите стана името на великия син на България — Георги Димитров. *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Нова ярка страница в историята на дружбата между нашите народи бе бойното сътрудничество през годините на Великата отечествена война, когато освободителното движение на българските патриоти се съедини с героичната борба на съветския народ срещу Хитлеровия фашизъм. От огъня на войната нашите отношения излязоха още по-здрави, по-калени. *(Продължителни ръкопляскания)*

На 9 септември 1944 г. с установяването на народнодемократичния строй в България се откри нов етап в съветско-българските отношения. Ето вече четвърто десетилетие нашите страни са обединени от общността на класовите интереси на трудещите се, от единството на марксистко-ленинската идеология, от социалистическия интернационализъм, от разностранното сътрудничество на комунистическите партии на Съветския съюз и България.

За истински програмен, основополагащ документ на съветско-българските отношения служи Договорът за дружба, сътрудничество и взаимна помощ между Съветския съюз и Народна република България, подписан през 1967 г. от другарите Леонид Илич Брежнев и Тодор Живков. *(Бурни, продължителни ръкопляскания)* Този договор откри широки перспективи за всестраниното сътрудничество между нашите народи. Която област от живота и да вземем — политиката, икономиката, отбраната, културата, международните въпроси — отношенията на Съветския съюз и България, както и с другите социалистически страни с всеки изминат ден стават все по-здрави и по-съдържателни.

По време на посещението на българската партийно-правителствена делегация в Москва през май 1977 г. Л. И. Брежнев подчерта: „Ние разглеждаме сътрудничеството между Съветския съюз и България като неделима част от онези наистина братски, наистина интернационални отношения, които се утвърдиха здраво във великата общност на социалистическите държави“.

Успешното развитие на съветско-българската дружба в значителна степен е резултат от личния принос на големия приятел на българския народ генералния секретар на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз и председател на Президиума на Върховния съвет на Съветския съюз другаря Леонид Илич Брежнев и на първия секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет на Народ-

на република България другаря Тодор Живков. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*) Срещите между тези видни ръководители се характеризират с голяма сърдечност, взаимно разбирателство и доверие и всяка от тях ознаменува важен етап в братското сътрудничество между нашите две страни.

Съветските хора са правили и ще правят всичко, за да може дружбата между България и Съветския съюз неотклонно да се развива, да крепне, да се изпълва с ново съдържание, да бъде надеждна основа за всестраниното сътрудничество и последователното сближаване на нашите страни и народи. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Скъпи другари, нашите страни вървят по един път към общата цел — комунизма. Ето защо ние приемаме така прискърбе грижите един към друг, ето защо успехът на всяка страна е наше общо достойние. Радва ни, че братска България посреща славната 100-годишнина от Освобождението със забележителни постижения в строителството на социалистическото общество. Високи темпове на икономическо развитие, неотклонно повишаване на жизненото равнище, големи постижения в науката и културата — с всичко това вие с право можете да се гордеете. В съвременна България се осъществяват надеждите да видят своята страна свободна, които вдъхновяваха Христо Ботев, Васил Левски и другите герои в борбата за освобождение. Днес Народна република България е възплъщение на мечтата на Димитър Благоев и неговите бойни съратници-марксиста, на много от най-добрите синове на народа, на хилядите комунисти, дали живота си в борбата с фашизма и капитализма за социалистическото бъдеще на своята родина.

Съветските хора ви поздравяват, скъпи приятели, от все сърце със забележителните постижения в изграждането на развитото социалистическо общество. И няма съмнение, че българският народ, който сега вдъхновено работи за изпълнението на решенията на Единадесетия конгрес на своята комунистическа партия, успешно ще се справи с поставените задачи и ще достигне нови висоти в съзидателния труд.

За нас е разбираем и онзи голям интерес, който вие проявявате към нашите дела, към живота на Съветския съюз. Искам да кажа, че трудовите успехи, с които съветският народ посрещна неотдавна 60-годишнината на Великия октомври, убедително показват, че задачите, които постави XXV конгрес на КПСС, успешно се изпълняват.

Концентриран резултат от шестдесетгодишното развитие на съветската държава бе приетата в навечерието на юбилея на Октомври нова конституция на СССР. В този исторически документ намериха отражение великите постижения на съ-

ветския народ, който първи в историята на човечеството построи общество на развития социализъм, който коренно преобрази целия облик на своята родина.

Сега в отговор на призива на Декемврийския пленум на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз (1977 г.), на Обръщението на ЦК на КПСС, Министерския съвет на СССР, Всесъюзния централен съвет на професионалните съюзи и Централния комитет на Всесъюзния ленински комунистически младежки съюз трудещите се от нашата страна разгърнаха още по-широко всенародното социалистическо съревнование за изпълнение на задачите на третата година от десетата, юбилейна петилетка.

Успехите, които постигна съветският народ в комунистическото строителство, широкият размах на трудовата активност на съветските хора — всичко това дава основание да гледаме с оптимизъм към бъдещето.

Другари,

Съветският съюз и България влизат в могъщата общност на социалистическите страни. Това е съюз, дружба и сътрудничество на суверенни, равноправни държави, сплотени от общите дела и интереси, от връзките на другарската солидарност и взаимопомощ. Ние вървим заедно, като си помагаме един на друг, обединяваме усилията, знанията и ресурсите за най-бърз напредък.

В Съветския съюз високо ценят приноса, който дава Народна република България за укрепването на единството и сплотеността на братските страни върху принципите на марксизма-ленинизма и социалистическия интернационализъм. На нас ни е добре известно ефективното участие на вашата страна в изпълнението на Комплексната програма за социалистическа икономическа интеграция на страните — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ, в дейността на организацията на Варшавския договор — надежден щит на социалистическата общност.

За да претворяваме успешно в живота величествените планове, начертани от XXV конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз и Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, от конгресите на другите братски партии, е нужен мир, осигуряване на благоприятни външнополитически условия за мирен съзидателен труд. И с пълно основание можем да кажем, че няма по-последователни защитници на мира, борци за международно разведряване от страните от социалистическата общност. (*Продължителни ръкопляскания*) Ефективността на нашите усилия се увеличава многократно, когато на световната арена социалистическите страни действуват заедно, като отстояват делото на мира, борят се за свободата и независимостта на

народите, за ликвидиране на остатъците от колониализма и расизма, за социален прогрес.

Другарят Живков справедливо отбеляза, че през последните години с усилията на братските страни, с подкрепата на миролюбивите сили беше постигнат поврат от конфронтация към разведряване, към оздравяване на международната политическа атмосфера. Принципите на мирното съвместно съществуване все по-трайно се утвърждават като норма на отношения между страните, принадлежащи към различни социални системи. От такова развитие не губи нито една държава. Мир и делово равноправно сътрудничество — ето от какво са жизнено заинтересовани народите на всички страни. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Обаче, като преценяваме съвременната международна обстановка, трябва да признаем, че в света продължават активно да действуват агресивните сили. Те се обявяват срещу разведряването, разпалват надпреварата във въоръжаването, изострят положението в редица райони. Съществуват още немалко остри и трудни проблеми, които търсят решението си в интерес на гарантирането на траен мир на земята.

Сега в международните работи главната задача на социалистическите страни, на всички миролюбиви държави е да се постигне прекратяване на заливащата света надпревара във въоръжаването, да се премине към осъществяване на конкретни мерки за разоръжаване. На тези цели са подчинени и многобройните конструктивни предложения на социалистическите страни. Във връзка с това можем да припомним предложения от Политическия консултативен комитет на Варшавския договор проект за споразумение, който предвижда всички държави — участници в Общоевропейското съвещание за сигурност и сътрудничество, да поемат задължението да не употребяват първи една срещу друга ядрено оръжие.

Важно значение в борбата за разоръжаването имат предложенията на Съветския съюз за едновременно прекратяване на производството на всички видове ядрено оръжие от всички страни, за намаляването и ликвидирането на запасите от него. На интересите на народите в света отговаря и неотдавнашното обръщение на Съветския съюз към Съединените американски щати за споразумение за взаимен отказ от производството на неутронната бомба, за избягване на света от новото изключително опасно стъпало в надпреварата на ядреното въоръжаване. (*Продължителни ръкопляскания*)

Тези инициативи, подкрепени от Народна република България и другите държави от социалистическата общност, намират широко одобрение от страна на световната общественост. В тези наши инициативи народите виждат убедително

доказателство за това, че братските социалистически страни на дело са за намаляване на напрежението, за разоръжаване, за международна сигурност. (*Ръкопляскания*)

Съвсем определено принципната миролюбива политика на Съветския съюз бе потвърдена отново от Леонид Илич Брежнев в речта на 20 февруари, когато му бе връчена най-високата съветска военна награда — ордена „Победа“. „На делото на мира — каза Леонид Илич — нашата партия, нашият народ са били, са и ще бъдат вечно верни. За нас защитата на мира е защита на социализма, на светлото бъдеще на цялото човечество.“ (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Скъпи другари, приятели,

Отбелязвайки днес стогодишнината от Освобождението на България, обръщайки се мислено към славното минало на дружбата между нашите народи, ние гледаме напред в утешения ден.

С пълна увереност ние казваме: бъдещето ще донесе нови забележителни плодове на съветско-българското сътрудничество. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Да крепне във вековете изпитаната и нерушима съветско-българска дружба! (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Да живее Народна република България, българският народ и неговият славен авангард — Българската комунистическа партия! (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Да живее социалистическата общност! (*Продължителни ръкопляскания*)

Да живее мирът и социализмът! (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

В заключение ми позволете, скъпи приятели, да ви предам приветственото послание на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз, на Президиума на Върховния съвет и Министерския съвет на Съветския съюз. (*Др. Кузнецов връчва червена папка на др. Станко Тодоров. Бурни, продължителни ръкопляскания. Всички стават. Възгласи „Вечна дружба!“ Другарят Тодор Живков се ръкува сърдечно с др. Кузнецов. — Текстът на посланието се прилага накрая*)

Председател Станко Тодоров:

Давам думата за приветствие на ръководителя на делегацията на Социалистическа република Румъния др. Маня Мънеску — член на Постоянното бюро на Изпълнителния комитет на Централния комитет на Румънската комунистическа партия и първи министър на правителството на Социалистическа република Румъния.

Маня Мънеску (*Присъстващите в залата, станали прави, посрещат с бурни, продължителни ръкопляскания др. Мънеску*):

Многоуважаеми другарю Тодор Живков,

Уважаеми другарки и другари,

Скъпи приятели,

По поръчение на Централния комитет на Румънската комунистическа партия, Държавния съвет и правителството на Социалистическа република Румъния, на ръководителя на нашата партия и държава другаря Николае Чаушеску отправяме към Централния комитет на Българската комунистическа партия, Държавния съвет, Министерския съвет, към Вас лично, многоуважаеми и любим другарю Тодор Живков, към братския български народ най-искрени поздравления, топло послание на дружба и интернационална солидарност, пожелание за нови успехи по пътя на преуспяването и процъфтяването на НРБ. (*Бурни, продължителни ръкопляскания*)

Делегацията на Социалистическа република Румъния участва с особено задоволство и радост в празненствата, посветени на чествването на 100-годишнината от освобождението на България от османско иго, преломен момент в новата история на вашата страна, естествено увенчаване на дългите революционни борби, водени от героичния български народ за независимост, свобода и социален прогрес. (*Продължителни ръкопляскания*)

Румънският народ участва от все сърце в големия празник на съседния и приятелски български народ. В нашата страна са организирани важни мероприятия, посветени на 100-годишнината от Освобождението на България. Прояви, които носят отпечатъка на традиционните отношения на тясна дружба и уважение, които ни свързват от векове, на чувствата на солидарност и взаимна почит, които се установиха между двата народа в решителните моменти за тяхното национално и социално освобождение.

Навършването през 1977 г. на един век от провъзгласяването на държавната независимост на Румъния и чествването през тази година на 100-годишнината от освобождението на България дават на нашите народи щастливата възможност да припомнят славните бойни действия и блестящите победи, постигнати в общата борба на румънци и българи. Да изкажат гореща признателност за безбройните жертви, дадени от синовете на двата народа заедно с руските войници, жертви, които циментираха трайно дружбата между нашите страни и народи. (*Ръкопляскания*)

Плевен, Гривица, Рахова, Видин и Смърдан ще останат вечно в паметта на българския и румънския народ като из-

раз на традициите на борба на двата братски народа. Завинаги ще останат записани в анализите на румъно-българските връзки многобройните моменти на бойна солидарност между революционните работнически движения, между Румънската комунистическа партия и Българската комунистическа партия, големите победи, постигнати в класовите битки за осъществяване на идеалите за социално освобождение, за изграждането на свободен и щастлив живот на нашите народи.

Чрез чествуването на тези решителни моменти в историята на нашите страни румънският и българският народ дават израз на тяхната гореща признателност към нашите героични предшественици, които дадоха живота си за защита на националното съществуване, като по такъв начин поставиха гранитна основа, върху която се градят отношенията на всеотранно сътрудничество между двете партии и народи в епохата на изграждането на новия социален строй в Румъния и България. (*Ръкопляскания*)

Основа за законна гордост е фактът, че през годините на социалистическото строителство румъно-българската дружба и сътрудничеството в политическата, икономическата, научно-техническата и културната област придобиха особена широта, като непрекъснато укрепваха върху основата на марксистко-ленинската идеология и високите идеали на социализма и комунизма. (*Продължителни ръкопляскания*)

Фактор от изключително важно значение за постоянно възходящия курс на приятелските румъно-български отношения, за непрекъснатото обогатяване и разширяване на нашето братско сътрудничество са честите срещи и плодотворни разговори, станали традиционни между именитите наши партийни и държавни ръководители другаря Николае Чаушеску, генерален секретар на Румънската комунистическа партия и президент на Социалистическа република Румъния, и другаря Тодор Живков, първи секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет на Народна република България, както и решенията и проектите с широка перспектива, които чертаят пътя на дружбата и сътрудничеството между нашите страни и народи. (*Продължителни ръкопляскания*)

Атмосферата на топла и искрена дружба, в която протече посещението на другаря Николае Чаушеску в Народна република България през септември 1977 г., плодотворните разговори, които се състояха между двамата приятели — партийните и държавните ни ръководители, са истински модел на ползотворно и другарско сътрудничество между нашите съседни и приятелски народи, които твърдо вървят по пътя на благосъстоянието и прогреса. Съвместната декларация от септември 1977 г., мерките с изключителна важност, приети на най-високо равнище за развитието на сътрудничество-

то между Румъния и България, осигуряват постигането на нови победи за благото на нашите народи, в интерес на делото на социализма и мира. (*Ръкопляскания*)

Трудещите се от нашата страна, под мъдрото ръководство на Румънската комунистическа партия, претворяват в живота нейната програма за изграждане на всестранно развито социалистическо общество и напредването на Румъния към комунизма. Те постигнаха големи успехи в социално-икономическото развитие, в промишлеността и селското стопанство — основни отрасли в нашата икономика, в хармоничното териториално разпределение на производителните сили, динамичното увеличаване на националното богатство, в издигането на материалното и духовното равнище на целия румънски народ.

Изцяло заети в осъществяването на решенията на Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция, трудещите се от нашата страна следят с жив интерес и искрено се радват на блестящите постижения на съседния и приятелски народ в социално-икономическия възход на страната, в нарастването на благосъстоянието на трудещите се, в изграждането на развито социалистическо общество на българска земя, които са резултат на ръководството на комунистите в изпълнение на решенията на Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. (*Ръкопляскания*)

От тази трибуна искам да Ви уверя, скъпи другарю Тодор Живков, уважаеми другарки и другари, целия български народ, че Румънската комунистическа партия, правителството на нашата страна ще се борят за все по-нататъшното непрекъснато укрепване и задълбочаване на всестранната дружба и сътрудничество с Народна република България. Твърдо сме решени символите от общата ни героична борба, водена от векове, да бъдат обогатени със забележителни постижения за нашето братско сътрудничество във великото дело за изграждането на социализма и комунизма. (*Продължителни ръкопляскания*)

Забележителните успехи на двете страни в изграждането на новия строй, непрекъснатото задълбочаване и разширяване на дружеските румъно-български отношения и всестранно сътрудничество върху основата на принципите на интернационалната солидарност, пълното равнопоставяне, зачитането на националната независимост и суверенитет, другарската взаимопомощ, взаимната изгода, развивани в нов, качествено по-висш дух, са ценен принос, който нашите народи дават за нарастването на престижа на социализма в света, за укрепването на силите на прогреса и мира. (*Ръкопляскания*)

Румъния, заета с голямото дело на своя материален възход и духовно процъфтяване, проявява постоянна грижа за

непрекъснатото развитие на отношенията си на трайно приятелство със социалистическите страни, на сътрудничество с развиващите се страни, с всички страни в света. Нашите дружески страни дават неизменно своя принос за укрепването на международното разведряване, за провеждането и строгото съблюдаване на новите демократични принципи, които трябва да регламентират отношенията в международния живот за укрепването на борческата солидарност с всички революционни, прогресивни и антиимпериалистически сили.

Ние отделяме особено внимание на осъществяването на сигурността в Европа, на развитието на сътрудничеството и добросъседските отношения между балканските държави, на освобождението на човечеството от тежкото бреме на въоръжаването, на установяването на нов политически и икономически ред на нашата планета.

Ние сме твърдо убедени, че народите са в състояние да възпрепятствуват изострянето на напрежението в света, да създадат условия за развитие на курса към разведряване, за провеждането на политика на мир и сътрудничество, за създаването на по-добър и по-справедлив свят на нашата планета.

Уважаемо събрание,

Скъпи другарки и другари,

В заключение за мен е особено удоволствие от името на партийното и държавното ръководство на Социалистическа република Румъния, от нашия любим ръководител другаря Николае Чаушеску, от целия румънски народ, както и от името на нашата делегация да ви предам още веднаж най-топли поздравления и най-добри пожелания за нови успехи в строителството на развито социалистическо общество във вашата прекрасна страна, в създаването на все по-състоятелен и щастлив живот на приятелския български народ. *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Да живее навеки и да укрепва непрекъснатата дружбата и сътрудничеството между Румънската комунистическа партия и Българската комунистическа партия, между Социалистическа република Румъния и Народна република България, между нашите братски народи!

За социализъм и мир в целия свят! *(Бурни, продължителни ръкопляскания)*

Позволете ми, уважаеми другари, да връча посланието на Централния комитет на Румънската комунистическа партия, Държавния съвет и правителството на СР Румъния, на любимия ни ръководител др. Николае Чаушеску до нашия скъп приятел др. Тодор Живков. *(Др. Мънеску връчва на др. Тодор Живков червена папка. Бурни, продължителни ръкопляскания. Всички стават. Др. Живков се ръкува с др. Мънеску. — Текстът на посланието се прилага накрая)*

Председател Станко Тодоров: Давам думата за приветствие на ръководителя на делегацията на Република Финландия г-н Мартти Саломиес — посланик при Министерството на външните работи на Финландия.

Мартти Саломиес (*Посрещнат с продължителни ръкопляскания от присъстващите в залата, станали прави*):

Господин председател на Държавния съвет,

Уважаеми присъстващи дами и господа,

Днес ние сме се събрали във вашата красива столица, за да отдадем почит на онези събития, които преди сто години доведоха до освобождението на България от подтисничеството на чужда държава и представляваха решителен етап по пътя към пълната независимост на вашата страна.

Ние във Финландия с гордост отбелязваме историческия факт, че финландски части също са дали своя, макар и скромнен принос в тези събития, проливайки своята кръв на българска земя през суровата война от 1877—1878 г. Споменът за тези сражения, които сближиха трайно нашите два народа, продължава да живее в съзнанието на моите сънародници. Днес дори и най-младото поколение знае старите песни, които разказват за битките край Горни Дъбник, в Балкана и по другите бойни полета.

Финландското правителство е благодарно, че правителството на вашата страна, господин председател на Държавния съвет, спомняйки си за участието на финландския батальон във войната, ни покани да участвуваме в тези тържества.

Господин председател на Държавния съвет, като ръководител на изпратената от правителството на Финландия делегация имам честта да Ви предам най-топли поздравления от името на моето правителство по случай вашия голям празник и да пожелаая на Вас и вашата страна, на българския народ щастие и успех във всички бъдещи етапи. (*Продължителни ръкопляскания*)

Председател Станко Тодоров: Давам думата на др. Пенчо Кубадински — член на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Националния съвет на Отечествения фронт, да предложи текст за телеграма до Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз, Президиума на Върховния съвет и Министерския съвет на Съветския съюз.

Пенчо Кубадински (*Посрещнат с ръкопляскания*):

„До
Централния комитет на КПСС
Президиума на Върховния съвет на СССР
Министерския съвет на СССР

Скъпи съветски братя,

Ние, участниците в тържественото юбилейно заседание, посветено на славната 100-годишнина от освобождението на България от османско иго, изпращаме на вас — боевия щаб на лениската Комунистическа партия на Съветския съюз и на съветската държава, нашите и на всички граждани на Народна република България пламенни поздрави. (*Ръкопляскания*)

Още веднъж изразяваме най-съкровениите си чувства на вечна благодарност и признателност към великия братски съветски народ — наш двоен освободител, могъщ и надежден съюзник, непоколебимата си решителност да бъдем винаги с него и в бури, и в слънчеви дни, нашите искрени пожелания да завоюва нови, все по-крупни победи в строителството на комунизма. (*Ръкопляскания*)

За българския народ възкръсването на България като свободна държава на 3 март 1878 г. е едно от най-величавите съдбоносни събития в неговата история, водораздел на две епохи в хилядолетния му живот.

През тежките години на петвековното робство нашият народ непрестанно се бори за своето съхраняване, за националното и социалното си освобождение. В борбата той даде многобройни скъпи жертви, от неговите недра израснаха такива титани като Раковски и Каравелов, Левски и Ботев.

В тези години се роди вярата и надеждата на народа ни в освободителната мисия на Дядо Иван.

И братска Русия откликна на тази надежда с безпримерното благородство на своя народ, с великата саможертва на хиляди свои скъпи синове, осеяли с костите си и напоили с кръвта си планините и полята на поробена България.

Един век измина от епичната Руско-турска освободителна война. Никога българският народ не ще забрави как цяла многонационална Русия се надига в страстен порив да извоюва с оръжие свободата на своя поробен брат, как обикновените руски хора тръгнаха на бой по властния зов на своята съвест.

Съвместно пролятата кръв на руските воини и българските опълченци при героичните сражения на Шипка и Стара Загора зацментира навеки дружбата между двата братски народа.

Ще минат нови столетия, безвластни да намалят огромната обич, благодарност и благоговение на нашия народ пред чутковния подвиг на братята-освободители.

Заедно с войните на Русия за освобождението на България се сражаваха младите въоръжени сили на Румъния и сивнове на други страни. Във войната се спои дружбата между балканските народи, любовта и признателността им към руския народ. Ние високо ценим тази дружба, правим всичко необходимо за нейното укрепване и обогатяване.

Великата октомврийска социалистическа революция издигна българо-руската дружба на нова историческа висота, превърна я в българо-съветска дружба, изпълни я с ново съдържание, с богат исторически смисъл.

С победата на Октомври неразривно са свързани борбите на народа ни за социално освобождение, славната му победа на 9 септември 1944 г., извоювана с решаващата помощ на героичната Съветска армия!

В паметните дни на славния юбилей ние сме горди и щастливи, че живеем, строим и се борим в дружното семейство на социалистическата общност, че Съветският съюз е наш велик приятел и съюзник. *(Ръкопляскания)*

Тази дружба, сътрудничество и всестранно сближаване стават с всяка година все по-крепки, разгръщат се във все по-мощна движеща и съзидателна сила на нашето развитие. Това е дружба от векове, за векове.

Уверяваме ви, скъпи съветски братя, че както досега, така и занапред свято, с дълбока почит и признателност ще тачим подвига и саможертвата на славните воители, пролели кръвта си за освобождението на България от петвековно османско робство, ще укрепваме и развиваме животворната българо-съветска дружба. *(Ръкопляскания)*

Вечна слава и дълбок поклон пред героите, загинали за свободата и независимостта на България! *(Ръкопляскания)*

Да пребъде във вековете нерушимата, кристално чистата българо-съветска дружба и братство!

София, 2. III. 1978 година“

(Продължителни ръкопляскания)

Председател Станко Тодоров: Приемам вашите спонтанни ръкопляскания за одобрение на текста на телеграмата. *(Продължителни ръкопляскания)*

Закривам тържественото юбилейно заседание, посветено на 100-годишнината от освобождението на България от османско иго.

(Закрито в 17 ч. и 40 м.)

До
първия секретар на Централния комитет
на Българската комунистическа партия и
председател на Държавния съвет на На-
родна република България другаря То-
дор Живков

До
председателя на Министерския съвет на
Народна република България другаря
Станко Тодоров

Скъпи другари,

От името на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз, Президиума на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики, Министерския съвет на СССР и от целия съветски народ предаваме на вас и във ваше лице на Централния комитет на Българската комунистическа партия, Държавния съвет и Министерския съвет на НРБ, на всички граждани на Народна република България най-искрени поздравления във връзка със забележителната дата — 100-годишнината от освобождението на България от османско иго.

Отбелязвайки славния юбилей на това историческо събитие, съветските хора се гордеят с участието на синовете на Русия в героичната борба на българския народ за своята независимост. В съвместните легендарни боеве през онези далечни години се роди свободата на България, укрепна традиционната дружба и бойният съюз на българите с народите на Русия.

Солидарността, взаимното уважение и доверие между нашите народи получиха качествено ново съдържание в съвременната епоха, когато трудещите се на България, ръководени от своя изпитан авангард — Българската комунистическа партия, извършиха социалистическа революция и развивайки всестранно сътрудничество с народите на Съветския съюз и другите братски държави, постигнаха изключителни успехи в построяването на новото общество.

В хода на неотклонното задълбочаване на съветско-българските отношения успешно се реализира курсът на КПСС и БКП към последователно сближаване на нашите страни и

народи, който напълно отговаря на националните и интернационалните интереси на Съветския съюз и Народна република България. Можем с увереност да кажем, че предстоящите години ще дадат още по-богати плодове на съветско-българската дружба, която е допринасяла и допринася за укрепването на единството на социалистическата общност, за делото на световния социализъм.

Поздравявайки братския български народ със 100-годишнината от освобождението на България, изпращаме на вас, скъпи приятели, на всички граждани на НРБ сърдечен поздрав и пожелания за по-нататъшни успехи в изграждането на развитото социалистическо общество, в нашата обща борба за идеалите на мира, демокрацията, свободата, националната независимост и социалния прогрес.

ЛЕОНИД БРЕЖНЕВ

АЛЕКСЕЙ КОСИГИН

До

другаря Тодор Живков — първи секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет на Народна република България

До

другаря Станко Тодоров — председател на Министерския съвет на Народна република България

По случай 100-годишнината от освобождението на България от името на Централния комитет на Румънската комунистическа партия, Държавния съвет и правителството на Социалистическа република Румъния, на целия румънски народ и лично от наше име изпращаме на Централния комитет на Българската комунистическа партия, Държавния съвет и Министерския съвет на Народна република България, на всички трудещи се от съседната и приятелска страна, както и на вас лично, най-сърдечни поздравления и топли другарски поздрави.

Освобождението на България от османско иго представляваше увенчаване на дългите борби, водени от българския народ за осъществяване на неговите стремежи към свобода и национална независимост.

Във връзка с чествуването на вашия празник припомняме с особено задоволство тесните връзки на солидарност, създадени от векове между румънския и българския народ, които в исторически решителните за тяхната съдба моменти бяха един до друг, сътрудничиха си и обогатиха традиционната дружба.

Румънският народ, който на 9 май 1977 г. чествува 100-годишнината от обявяването на държавната независимост на своята родина, изпитва гореща признателност към безбройните жертви, дадени от неговите предшественици при Плевен и Гривица, Рахова и Смърдан. Пролятата кръв от румънските воини, редом с българските опълченци и руските войници, увековечи независимостта и свободата на Румъния и България, трайно циментира нашата дружба.

Отбелязваме със задоволство, че през периода на изграждането на новия строй, особено през последните години, румъно-българските отношения на дружба и всестранино сътрудничество, поставени трайно върху принципите на интернационалната солидарност, равноправието, зачитането на националната независимост и суверенитет, взаимната изгода и другарската взаимопомощ, се развиваха в нов, качествено по-висок дух. Съвместната декларация от септември 1977 г., особено важните мерки, взети на най-високо равнище за разширяване на политическите, икономическите, научно-техническите и културните отношения, включително кооперирането в промишленото производство, осигуряват постоянно разширяване и укрепване на румъно-българското сътрудничество за благото на румънския и българския народ, в интерес на единството на социалистическите страни и на международното комунистическо и работническо движение, на делото на социализма и мира.

В деня на голямото чествуване на 100-годишнината от освобождението на България изпращаме на братския български народ и на Вас лично, скъпи другари, пожелания за все по-забележителни успехи в изграждането на развито социалистическо общество във вашата прекрасна страна.

НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ

генерален секретар на Румънската комунистическа партия и президент на Социалистическа република Румъния

МАНЯ МЪНЕСКУ

първи министър на правителството на Социалистическа република Румъния

СЪДЪРЖАНИЕ

Откриване на тържественото заседание	3
Доклад на първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков	4
Приветствено слово на ръководителя на делегацията на Съветския съюз Василий Кузнецов	15
Приветствено слово на ръководителя на делегацията на Социалистическа република Румъния Маня Мънеску	22
Приветствено слово на ръководителя на делегацията на Република Финландия Мартти Саломиес	26
Текст на телеграмата до Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз, Президиума на Върховния съвет и Министерския съвет на Съветския съюз	27
Закриване на заседанието	28
Приветствено послание на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз, на Президиума на Върховния съвет и Министерския съвет на Съветския съюз	29
Приветствено послание на Централния комитет на Румънската комунистическа партия, Държавния съвет и правителството на Социалистическа република Румъния	31